

## Tartalom

Bevezető.....	2
Összefoglaló.....	2
Minden harmadik foglalkoztatott ingázik.....	3
A munkaerőmozgás fő iránya a községből a városba áramlás.....	4
Budapest és a megyei jogú városok fogadják az ingázók négytizedét.....	5
Budapest és a megyei jogú városok munkaerő-piaci vonzáskörzete.....	8
Az ingázók 15%-a a vonzásközpontokból jár el.....	14
Az ingázás további belföldi célpontjai, nagy befogadó települések.....	15
Pest megyei települések – jelentős számú be- és eljárával.....	16
A Pest megyén kívüli centrumok zömmel járási székhelyek.....	18

További információk, adatok (linkek)

Elérhetőségek

## Bevezető

A lakosság egészére kiterjedő népszámlálási felvételek lehetőséget adnak a munkaerő térbeli mobilitásának (mozgásának) sokoldalú vizsgálatára. A 2011. évi népszámlálás felvételi programja kiemelten kezelte ezt a kérdéskört, biztosítva a naponta ingázók demográfiai, foglalkozási összetételének részletes elemzési lehetőségét, az ingázásra fordított idő, a településeken belüli és az azok közötti munkaerőmozgás főbb jellemzőinek vizsgálatát.

A 2011. évi népszámlálás ingázási adataiból már korábban megjelent két kiadvány. [„A foglalkoztatottak napi ingázása és közlekedése”](#) történeti áttekintést ad az ingázási folyamatok változásáról, az ingázók társadalmi és foglalkozási jellemzőiről, az ingázásra fordított idő alakulásáról és ezek fontosabb térségi aspektusairól. Az [„Ingázás a határ mentén”](#) a külföldre ingázók jellemzőit tárja fel. Jelen kiadványunk a legnagyobb ingázási központok bemutatására fókuszál.

A napi ingázás jelentősége a nagyvárosok és a vonzási körzetükbe tartozó települések viszonylatában kiemelkedő, különösen erőteljes Budapest és a környezetébe tartozó agglomerációs térség vonatkozásában. Budapest és a megyei jogú városok az ingázók négytizedét fogadják, jelentős a vonzáskörzetük, melyek lehatárolása, jellemzőinek feltárása a kiadvány fő célkitűzése. Emellett bemutatjuk az ingázás további fontosabb belföldi célpontjait, ahol a bejárók száma eléri a 2000 főt, és együttesen az ingázók kéttizedét foglalkoztatják.

## Összefoglaló

- Magyarországon a népszámlálási adatok alapján 2011-ben a foglalkoztatottak több mint harmada, 1 millió 340 ezer fő ingázott naponta lakó- és munkahelye között. Számuk és foglalkoztatottakon belüli arányuk egyaránt nagymértékben emelkedett a megelőző, 2001. évi census óta.
- Az ingázás a megyei jogú városok és különösen Budapest környezetében a legintenzívebb. Ezekben a városokban a bejáró foglalkoztatottak száma jellemzően jóval magasabb, mint az onnan eljáróké.
- 2011-ben minden hatodik ingázó Budapestre járt dolgozni. A többi megyei jogú város együttesen az ingázók közel negyedét fogadta.
- A kiemelt ingázási helységek sajátos csoportját alkotják a Budapest vonzáskörzetébe tartozó Pest megyei települések. 2011-ben a megye 20 településén haladta meg a bejáró foglalkoztatottak száma a 2000 főt, ami jelzi, hogy a főváros környezetében nem általános az „alvóvárosi” jelleg, hanem az igen intenzív és többirányú munkaerő-áramlás a meghatározó.
- A Pest megyén kívüli további – legalább 2000 fő ingázót fogadó nem megyei jogú városi – ingázási centrumok közé a jelentős létszámot foglalkoztató gazdasági szervezetekkel rendelkező, nagyobb népességű városok tartoznak. Számuk 44, melyből csupán 5 nem járási székhely. A 44 településre 2011-ben 168 ezer bejáró munkavállaló érkezett, vagyis minden hetedik ingázó célállomását jelentették.
- A napi ingázók 2%-a, mintegy 27 ezer foglalkoztatott külföldre járt dolgozni. Számuk az ezredforduló óta – az uniós csatlakozással összefüggésben – ötszörösére emelkedett. A külföldre ingázók zöme (több mint 22 ezer fő) Ausztriában végzett keresőtevékenységet.

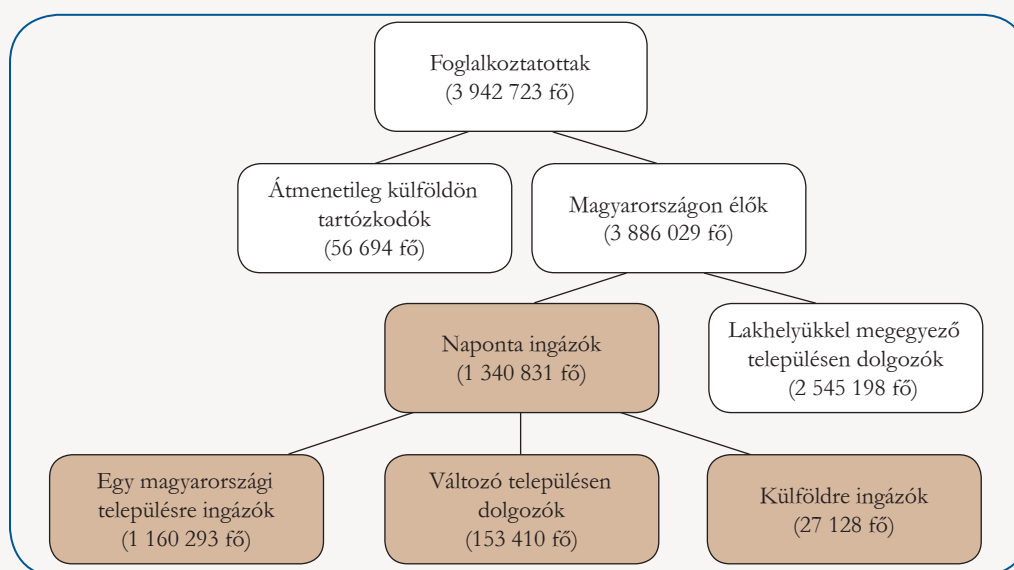
## Minden harmadik foglalkoztatott ingázik

A népszámlálási lakónépességbe – a nemzetközileg elfogadott módszertan alapján – beletartoznak az átmenetileg külföldön tartózkodók<sup>1</sup> is, akiknek egy része foglalkoztatott. Az ingázás vizsgálatakor az átmenetileg külföldön tartózkodókat nem értjük bele a foglalkoztatottak számába.

Magyarországon 2011-ben minden harmadik foglalkoztatott, 1 millió 341 ezer fő a lakóhelyétől eltérő településen dolgozott, naponta ingázott.<sup>2</sup> Közéjük tartoznak 2001 óta az ún. változó településen dolgozók is, akik tevékenységüket rendszeresen más-más településen végzik (pl. ügynökök, piaci árusok). Napi ingázónak számítanak azok a foglalkoztatottak is, akik a napinál ritkábban (2–3 naponta), de rendszeresen ingáznak. Nem tartoznak ugyanakkor a napi ingázók közé az ún. huzamos ingázók, akik családjuktól távol élnek, és csak ritkább időközönként (hetente, havonta) járnak haza.

1. ábra

A foglalkoztatottak megoszlása a munkavégzés helye szerint, 2011



Az ingázók döntő hányada (87%-a) napi rendszerességgel ugyanarra a magyarországi településre jár el dolgozni. Számuk 2001-hez képest 246 ezerrel bővült. A változó településen dolgozók száma (153 ezer fő) csökkent, a naponta külföldre ingázóké (27 ezer fő) pedig – az uniós csatlakozással összefüggésben – ötszörösére emelkedett az ezredforduló óta.

### Külföldre ingázók

A naponta külföldre ingázók közül a legtöbben, 22,5 ezren Ausztriába jártak dolgozni, a szintén schengeni tagállam Szlovákiában közel 2,4 ezer fő, az övezeten kívüli, de hosszú határszakaszon szomszédos Romániában pedig 1,5 ezer fő vállalt munkát. Ezenkívül Szerbiába, Ukrajnába, Szlovéniába és Horvátországba együttesen valamivel több mint 700-an ingáztak naponta.

A legjelentősebb célországnak számító Ausztriába átjárók 80%-a Nyugat-Magyarországon lakott, és ezen belül döntő többségük a Bécshez közeli Győr-Moson-Sopron megyéből ingázott. A megye jelentősége a Szlovákiába irányuló munkaerő-áramlás tekintetében is nagy (50%), amiben szintén szerepe van a főváros, Pozsony gyors elérésének. Szlovákiába ezenkívül viszonylag sokan ingáztak Budapestről, Pest megyéből, a Kassa közeli Borsod-Abaúj-Zemplénből és Komárom-Esztergomból is.

A gazdaságilag fejlettebb, tőlünk nyugatra fekvő országokba irányuló munkaerő-áramlást döntően a jobb kereseti lehetőségek motiválják, a kevésbé fejlett Románia, Ukrajna és Szerbia felé pedig jelentős szerepe van a Magyarországra költözésnek, a lakóhelyváltásból adódó ingázásnak.

<sup>1</sup> Az átmenetileg külföldön tartózkodók azok a személyek, akiknek Magyarországon van az állandó otthonuk, de a népszámlálás eszmei időpontjában külföldön tartózkodtak és távollétük teljes időtartama egy évnél rövidebb. A KSH lakossági munkaerő-felmérése (MEF) külföldön dolgozóként a hazai háztartások olyan foglalkoztatott tagjait tekinti, akik a napi munkavégzésük helyszínéként Magyarország határain kívül található telephelyet adtak meg, függetlenül attól, hogy naponta hazajárnak-e. Számuk 2011-ben 63,9 ezer, 2015-ben 111,1 ezer fő volt.

<sup>2</sup> A települések közti ingázás történhet más (pl. tanulási) célból is. Kiadványunkban kizárólag a foglalkoztatási célú ingázással foglalkozunk.

Az ingázás térségi szinten, annak különböző vetületeiben egyaránt nagymértékű különbségeket mutat. Az eltérések okai sokrétűek, függnék többek között a gazdaság ágazati struktúrájától, a munkaerő keresleti-kínálati viszonyok lokális különbségeitől, a vonzásközpontok jelenlététől, vonzási erejétől, a földrajzi elhelyezkedéstől (pl. határ menti fekvés, a főváros közelsége, nagy vonzásközpont jelenléte), a közlekedési infrastruktúra fejlettségétől, a természetföldrajzi adottságotól, a településstruktúráról, illetve a települések, településrészek között kialakult gazdasági és társadalmi kapcsolatrendszerektől.

## A munkaerőmozgás fő iránya a községből a városba áramlás

A jelentős létszámot foglalkoztató gazdasági szervezetek döntően az ország nagyobb városaiban összpontosulnak, ennek megfelelően a munkaerőmozgás fő iránya is a községekből a városokba mutat. A 2011. évi népszámlálás idején a lakóhelyükről eljárók 37%-a községből városba járt be dolgozni, miközben ezzel ellentétes irányba csak 7%-uk ingázott. Részletesebb településhierarchia szerint a városokon belül kiemelkedő a főváros és a megyei jogú városok munkaerővonzása: ezekbe a településtípusokba járt 2011-ben az összes ingázó 41%-a, a többi város az eljárók 32%-át fogadta, a községekbe pedig 14%-uk érkezett. (Az ingázó munkavállalók fennmaradó 13%-ának zöme változó településen, kisebb része külföldön dolgozott.)

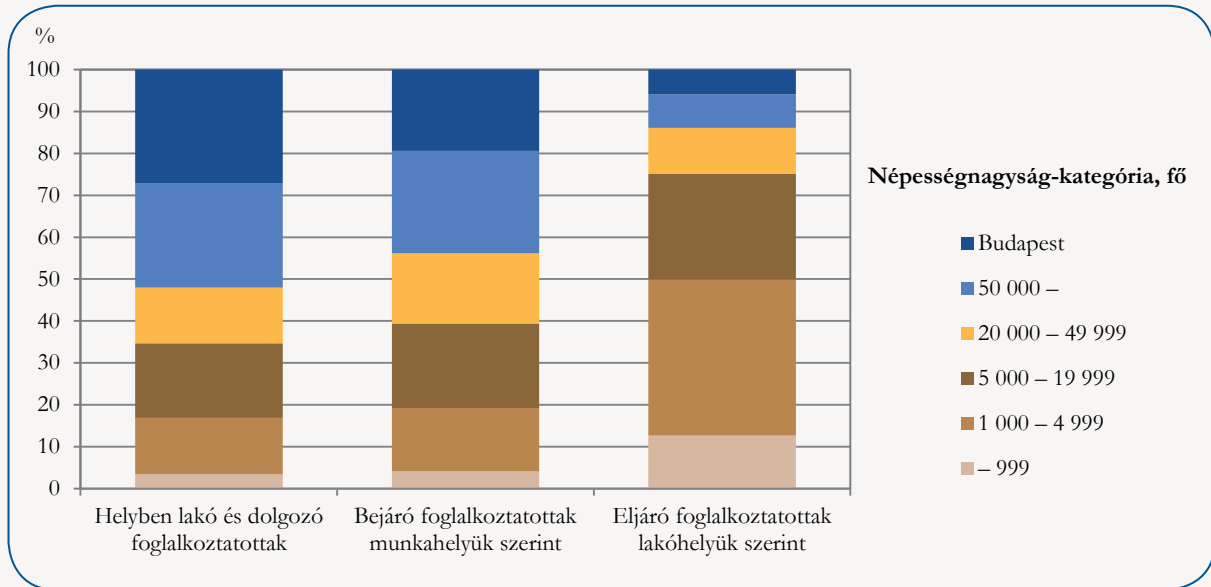
1. tábla

Naponta eljárók a települések jogállása és az ingázás iránya szerint, 2011

Munkahely Lakóhely	Főváros- ba	Megyei jogú vá- rosba	Többi városba	Községbe	Külföldre	Változó településre	Összesen
<b>Fő</b>							
Fővárosból	X	4 823	37 023	6 057	1 399	29 379	78 681
Megyei jogú városból	22 356	8 738	38 345	22 721	7 521	22 087	121 768
Többi városból	136 788	109 084	116 292	66 918	7 942	50 151	487 175
Községből	66 374	195 562	234 301	94 911	10 266	51 793	653 207
Összesen	225 518	318 207	425 961	190 607	27 128	153 410	1 340 831
<b>Megoszlás, %</b>							
Fővárosból	X	0,4	2,8	0,5	0,1	2,2	5,9
Megyei jogú városból	1,7	0,7	2,9	1,7	0,6	1,6	9,1
Többi városból	10,2	8,1	8,7	5,0	0,6	3,7	36,3
Községből	5,0	14,6	17,5	7,1	0,8	3,9	48,7
Összesen	16,8	23,7	31,8	14,2	2,0	11,4	100,0

2. ábra

### A helyben lakó, a bejáró és az eljáró foglalkoztatottak megoszlása a lakóhely, a munkahely népeség nagyság-kategóriája szerint, 2011



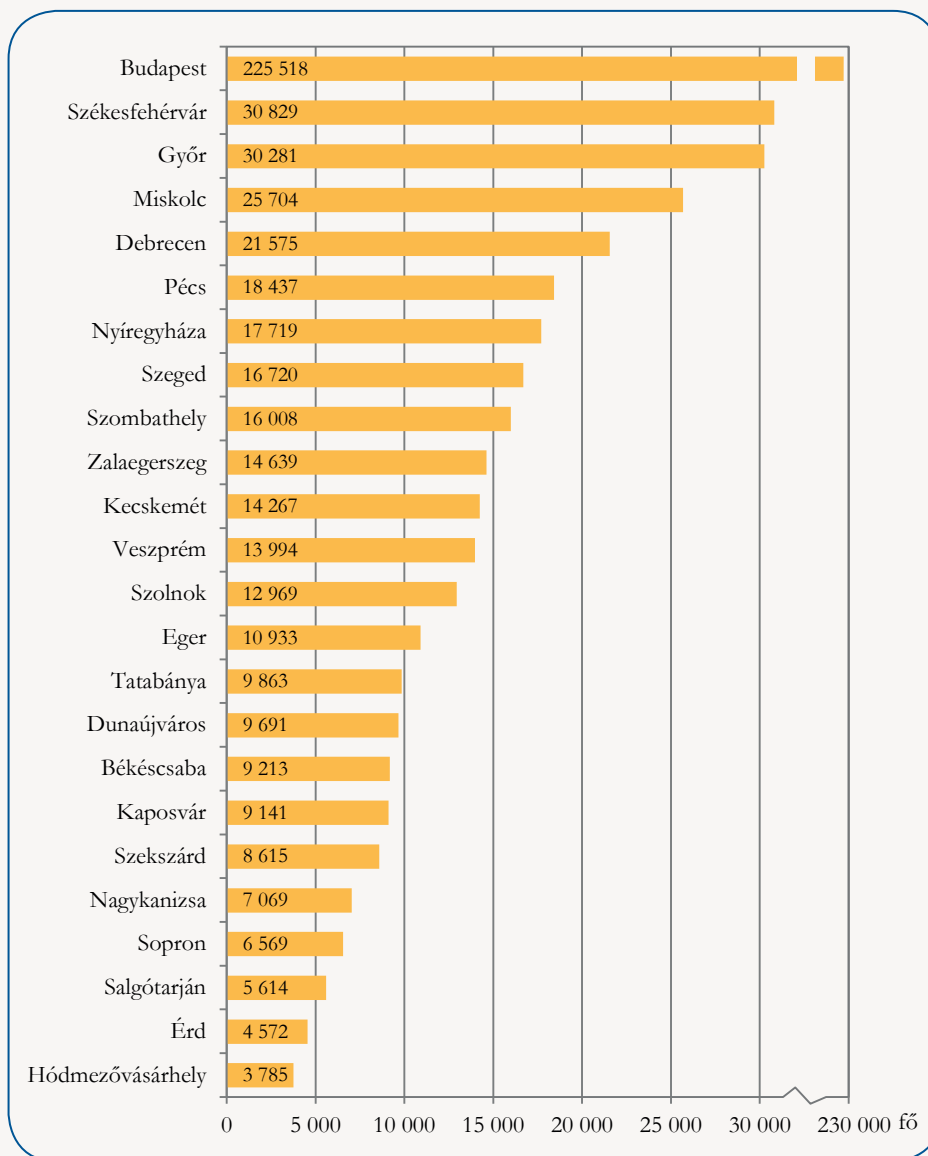
Az ingázók 74%-a a lakóhelyénél népesebb településre járt dolgozni. A lakosságszám emelkedésével nő a bejárók hányada a helyben foglalkoztatottakon belül, és csökken a más településre dolgozni eljárók aránya. A 10 ezer főnél népesebb településeken az ingázók közel háromnegyedét foglalkoztatták, miközben az eljáróknak csak alig több mint harmada lakott ilyen lakosságszámú településen. Az eltérések ugyanakkor az egyes településtípusokon és népeség nagyság-kategóriákon belül is jelentősek.

### Budapest és a megyei jogú városok fogadják az ingázók négytizedét

2011-ben az ország gazdasági, közigazgatási központjának számító Budapestre érkezett az ingázók 17%-a, közel 226 ezer fő. (Ez több mint a legnépesebb vidéki város, Debrecen lakónépessége.) A megyei jogú városok az ingázók 24%-át, 318 ezer foglalkoztatottat fogadtak. Közülük a legtöbb (30 ezer főt meghaladó) ingázó Székesfehérvárra és Győrbe érkezett, amit – a jóval nagyobb lakosságszámú – Miskolc és Debrecen követett, 26, illetve 22 ezer bejáróval. A legkevesebben (3,8–4,6 ezren) a – megyeszékhely funkcióval nem rendelkező – Hódmezővásárhelyre és Érdre ingáztak, a megyeszékhelyek közül pedig Salgótarjánba (5,6 ezren).

3. ábra

**A fővárosba és a megyei jogú városokba bejáró  
foglalkoztatottak száma, 2011**

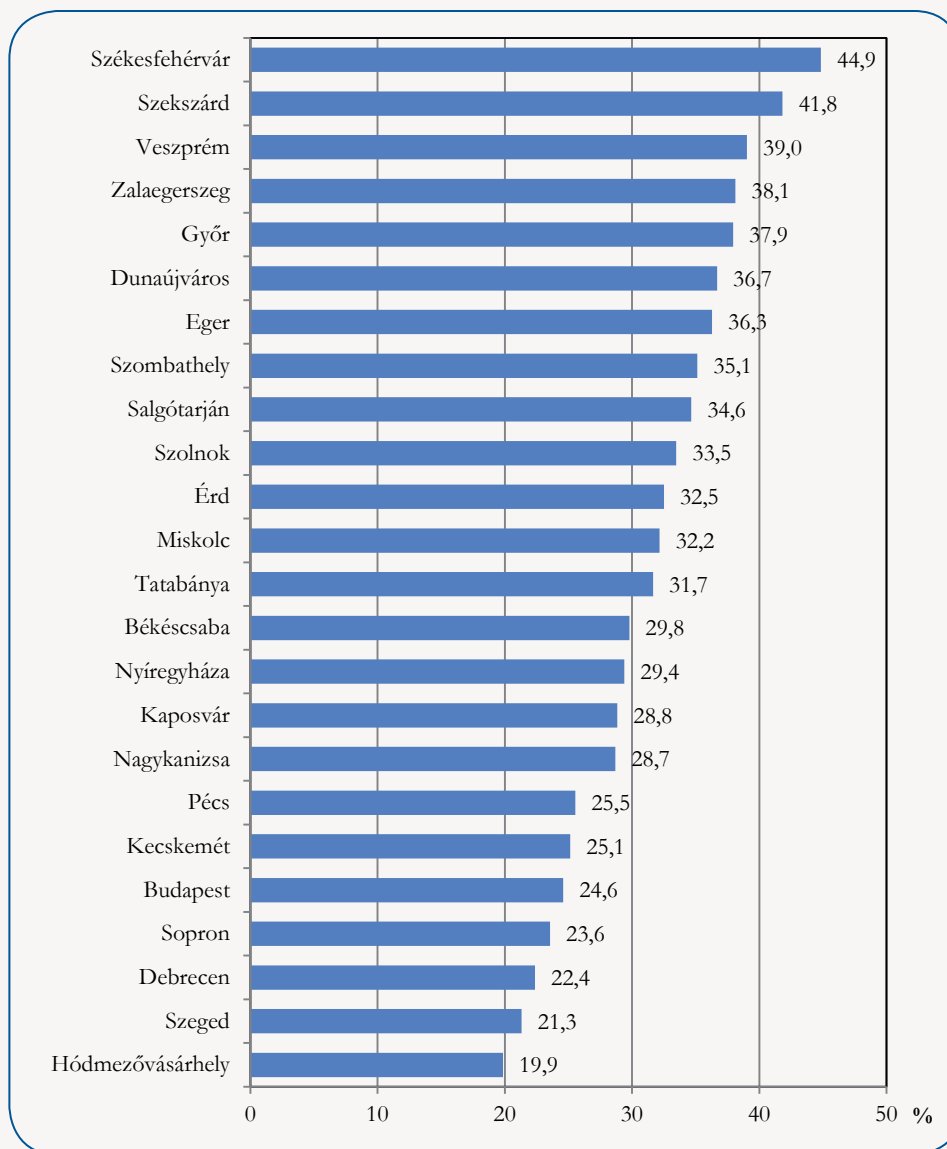


A bejárók aránya az egyes városokban dolgozókon<sup>3</sup> belül igen eltérő. Hódmezővásárhelyen, Szegeden és Debrecenben a helyben foglalkoztatottak viszonylag kis hányada (20–22%-a) érkezik a település közigazgatási határán kívülről, míg a Szekszárdon és Székesfehérváron dolgozóknak ennél jóval nagyobb részét (42–45%-át) adják a bejáró foglalkoztatottak.

<sup>3</sup> Azokat, akik egy település közigazgatási határán belül dolgoznak, helyben foglalkoztatottnak nevezzük. Idetartoznak a helyben lakó és dolgozó foglalkoztatottak (akiknek lakóhelyük és munkahelyük is az adott településen van), valamint a más településről bejáró ingázók.

4. ábra

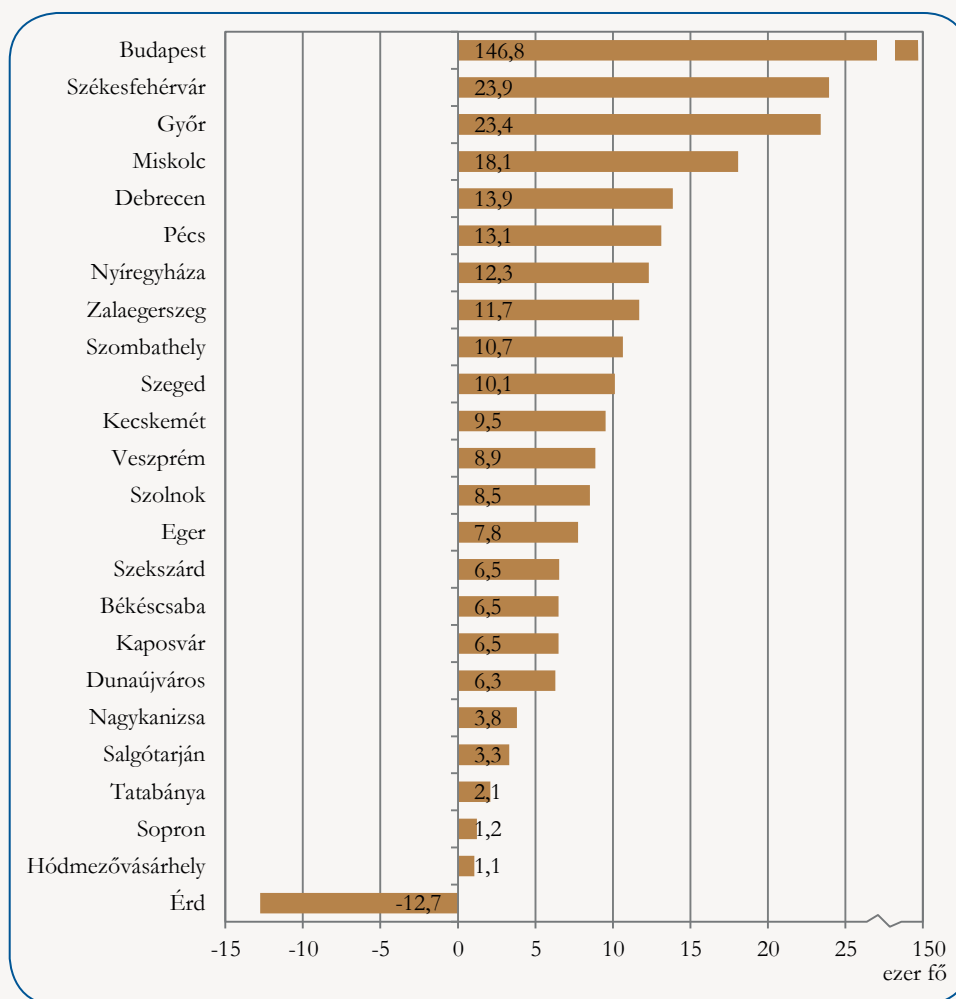
**A fővárosba és a megyei jogú városokba bejárók aránya a helyben foglalkoztatottakon belül, 2011**



Budapesten és a megyei jogú városokban az el- és a bejáró foglalkoztatottak egyenlege – a több szempontból is sajátos helyzetű Érd kivételével – jelentős többletet mutatott. Ez Budapest esetén egy Pécs nagyságú (közel 150 ezres), Győr és Székesfehérvár vonatkozásában pedig egy közepes városnyi (23–24 ezer fős) nyereséget jelentett, és több megyeszékhely (Miskolc, Debrecen, Pécs, Nyíregyháza, Zalaegerszeg, Szombathely, Szeged) aktívuma is meghaladta a 10 ezer főt.

5. ábra

## Budapest és a megyei jogú városok ingázási egyenlege, 2011



A bejárók számát az eljárókéhoz viszonyítva Sopronba, Tatabányára és Hódmezővásárhelyre „csupán” 22–39%-kal jártak be többen munkavégzés céljából, mint ahányan eljártak onnan. A többi megyei jogú városban és Budapesten több mint 2-szeres ez az arány, kiemelkedően magas Zalaegerszegen, Székesfehérváron, Győrben és Szekszárdon, ahol 4–5-ször annyi a más településről bejárók száma, mint az eljáróké. Ezeknek a városoknak a munkaerő-kereslete jócskán meghaladja a helyben elérhető munkaerő-kínálatot, így azt igen jelentős mértékben egészítik ki a más településről érkezők.

### Budapest és a megyei jogú városok munkaerő-piaci vonzáskörzete

Annak vizsgálatához, hogy a főváros és az egyes megyei jogú városok mely területek foglalkoztatásában játszanak fontos szerepet, meghatároztuk ezen városok vonzáskörzetét, a nemzetközileg elfogadott módszertan szerint, az OECD-ajánlásoknak megfelelően. Így azokat a településeket, amelyekről az ott élő foglalkoztatottaknak legalább a 15%-a a központi városba jár dolgozni, a vonzáskörzet részének tekintjük. Ugyanakkor a területi egybefüggőség megtartása érdekében a feltételnek megfelelő, de az egybefüggő zónán kívül eső településeket (exklávét) elhagytuk, illetve a kritériumot nem teljesítő, de a vonzáskörzetbe ékelődő településeket (enklávét) bevontuk a vonzáskörzetbe. Ha egy település a feltételek alapján egyszerre több központ vonzáskörzetéhez is tartozhat, ahhoz soroltuk, ahova többen ingáztak az adott településről.



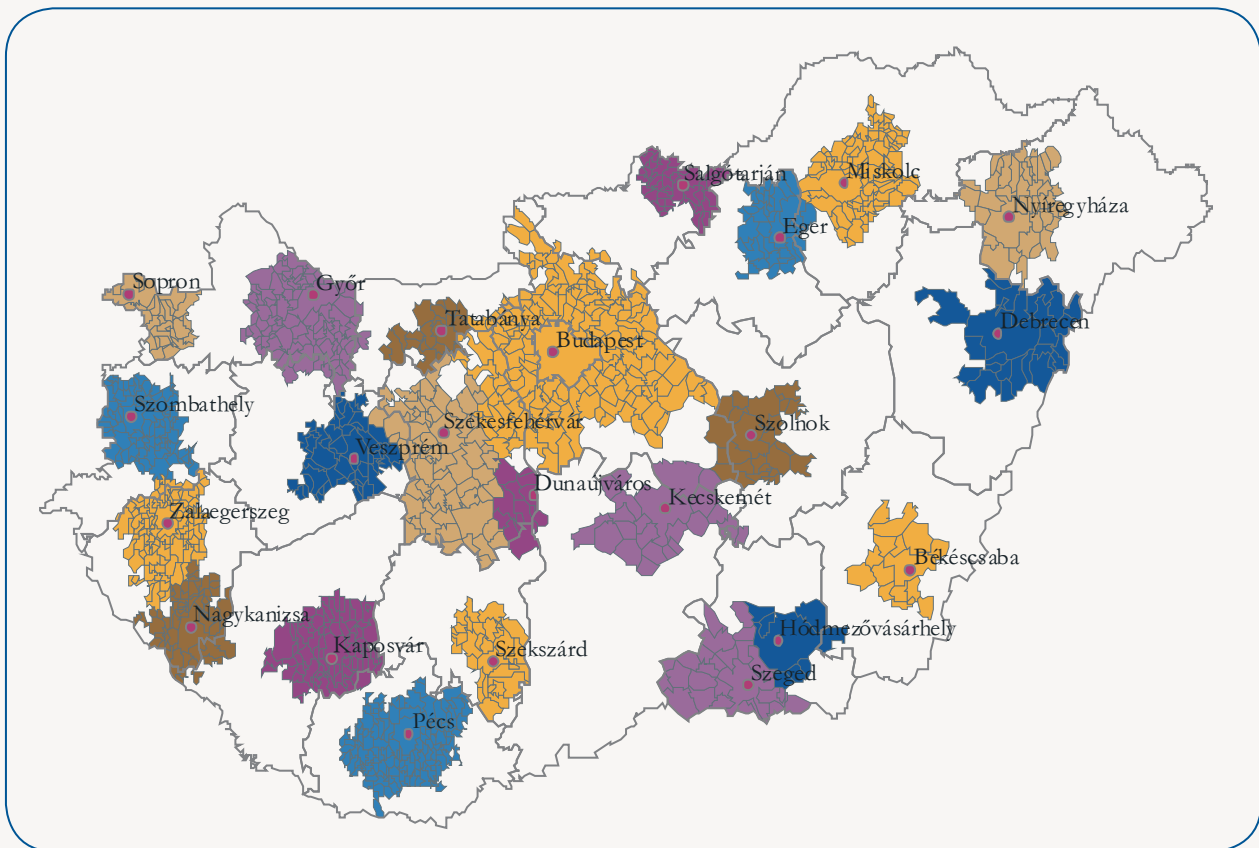
A megyei jogú városok közül Érd helyzete sajátos, ugyanis esetében a fenti lehatárolással nem jelölhető ki vonzaskörzet. Az Érdre bejáró foglalkoztatottak kétharmada ugyan jól körülhatárolható területről, a szomszédos településekről (köztük Budapestről) érkezik, ám ezek – ahogyan maga Érd is – a főváros vonzaskörzetébe tartoznak, és annak árnyékában a nagyobb városok is jellemzően csak másodlagos munkaerő-piaci központként funkcionálnak.

Budapest és a megyei jogú városok kiemelkedő foglalkoztatási szerepét jelzi, hogy a vonzaskörzetekbe tartozó települések száma együttesen meghaladja az 1200-at, vagyis 10 településből 4 a főváros, vagy valamelyik megyei jogú város vonzaskörzetéhez tartozott. Ezeken a területeken élt 2011-ben a magyarországi lakónépesség több mint negyede, a központokat is számítva, közel kétharmada.

A megyei jogú városok (illetve a főváros) vonzaskörzetének mérete, kiterjedése meglehetősen tág intervallumban szóródik. A legnagyobb vonzaskörzettel – mind a települések számát, mind pedig azok lakónépességét figyelembe véve – Budapest rendelkezett. Körzetét 182 település alkotja, közülük 149 Pest megyébe, 33 pedig a szomszédos megyék valamelyikébe tartozott. A 2011. évi népszámláláskor a főváros vonzaskörzetéhez tartozó településeken összesen több mint 1,1 millióan éltek. (A főváros lakónépessége 1,7 millió fő volt 2011. október 1-jén.)

6. ábra

### A főváros és a megyei jogú városok vonzaskörzete, 2011\*



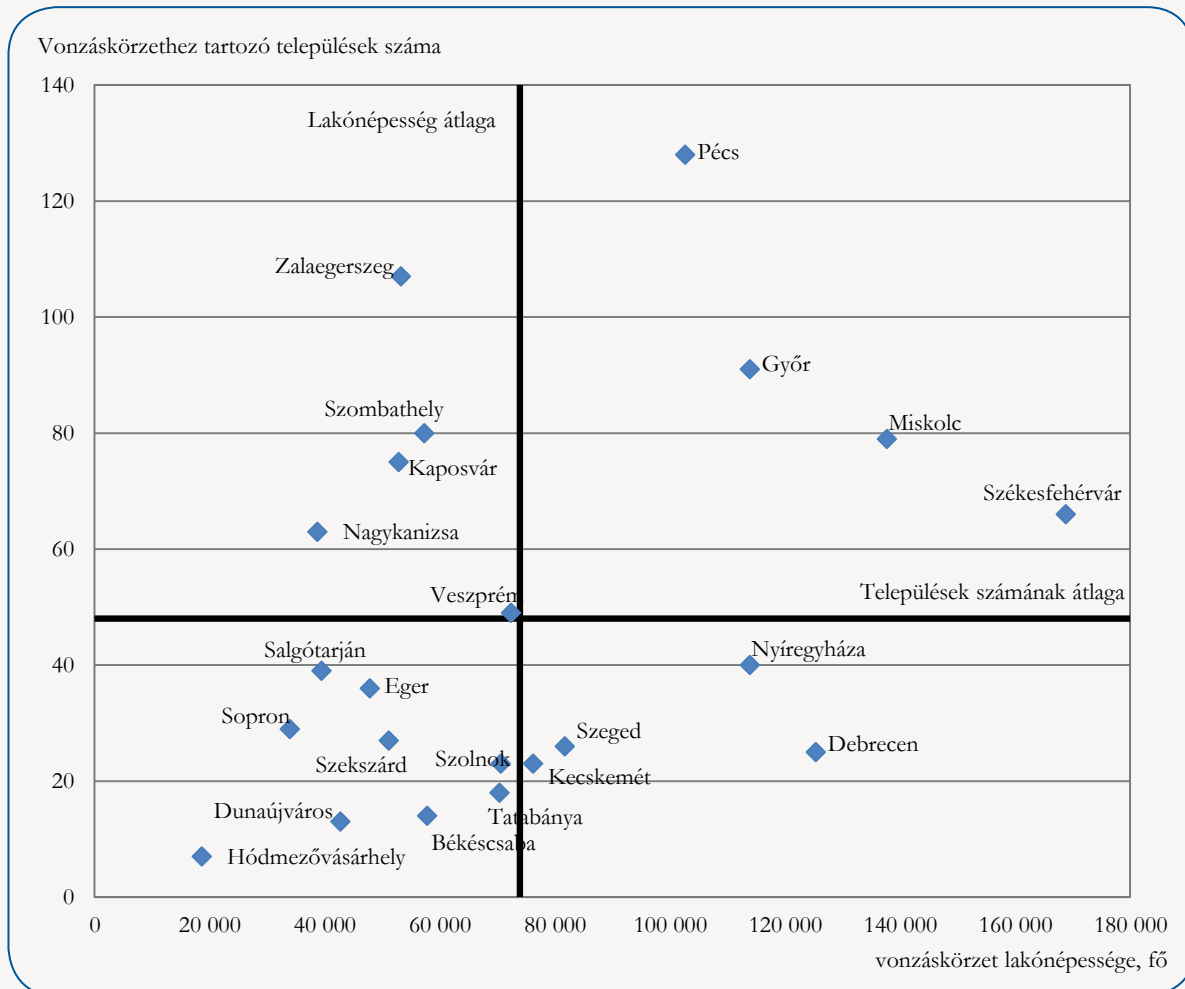
\*A kiadványunkban alkalmazott módszertannal (a budapesti övezetbe tartozó) Érd esetén nem jelölhető ki vonzaskörzet.

A megyei jogú városok közül a legtöbb (128, illetve 107) települést magába foglaló vonzaskörzettel – a sok kistelepüléssel tagolt területeken elhelyezkedő – Pécs és Zalaegerszeg rendelkezett. Pécs vonzaskörzete a lakosságszámot figyelembe véve is átlag feletti, 2011-ben több mint 100 ezer fő élt az érintett településeken, Zalaegerszegé ugyanakkor e tekintetben az egyik legkisebb (53 ezer fős) a megyeszékhelyek közül, miután a körzetéhez tartozó települések közel kétharmadának 500 főnél alacsonyabb a lakónépessége.

Pécs mellett Győr, Miskolc és Székesfehérvár is viszonylag sok településből álló és nagynépességű terület foglalkoztatási súlypontja. A lakosságszám tekintetében kiemelkedően nagy Székesfehérvár vonzáskörzete. Az övezetéhez tartozó 66 településen közel 170 ezren éltek a legutóbbi népszámláláskor, ami saját népességének 1,7-szerese. Győr és Miskolc vonzáskörzete 91, illetve 79 településből állt, melyek lakónépessége 110 és 140 ezer fő volt.

7. ábra

A megyei jogú városok vonzáskörzetének mérete, 2011



Az átlagosnál több (63–85) települést magába foglaló, ám viszonylag alacsony lakosságszámú (39–57 ezer fős) vonzáskörzettel rendelkezik a már említett Zalaegerszeg mellett Szombathely, Kaposvár és Nagykanizsa is. Közülük Nagykanizsa, Zalaegerszeg és Szombathely lényegében egy vonalon – Zala és Vas megye aprófalvas térségében – helyezkedik el. Kaposvár is a tágabb környezetében fekvő, zömében kis lélekszámú települések számára jelenti az elsődleges ingázási célpontot.

Ezzel szemben a jellemzően ritka településszerkezetű területeken elhelyezkedő alföldi megyeszékhelyek közül Debrecen, Nyíregyháza, Szeged és Kecskemét relatíve kevés (23–40) településből álló vonzáskörzettel rendelkeznek, ezek lélekszáma (76–125 ezer fő) azonban nagyobb az átlagosnál.

A megyeszékhely funkcióval nem rendelkező megyei jogú városok közül Sopron, Dunaújváros és Hódmezővásárhely, valamint a legkisebb lélekszámú megyeszékhelyek (Eger, Salgótarján és Szekszárd) vonzáskörzete mind az odatartozó települések számát, mind azok lakosságát figyelembe véve szerényebb az átlagosnál. A nagyobb lakónépességű megyeszékhelyek közül Békéscsaba, Tatabánya és Szolnok tartozik még ebbe a kategóriába.

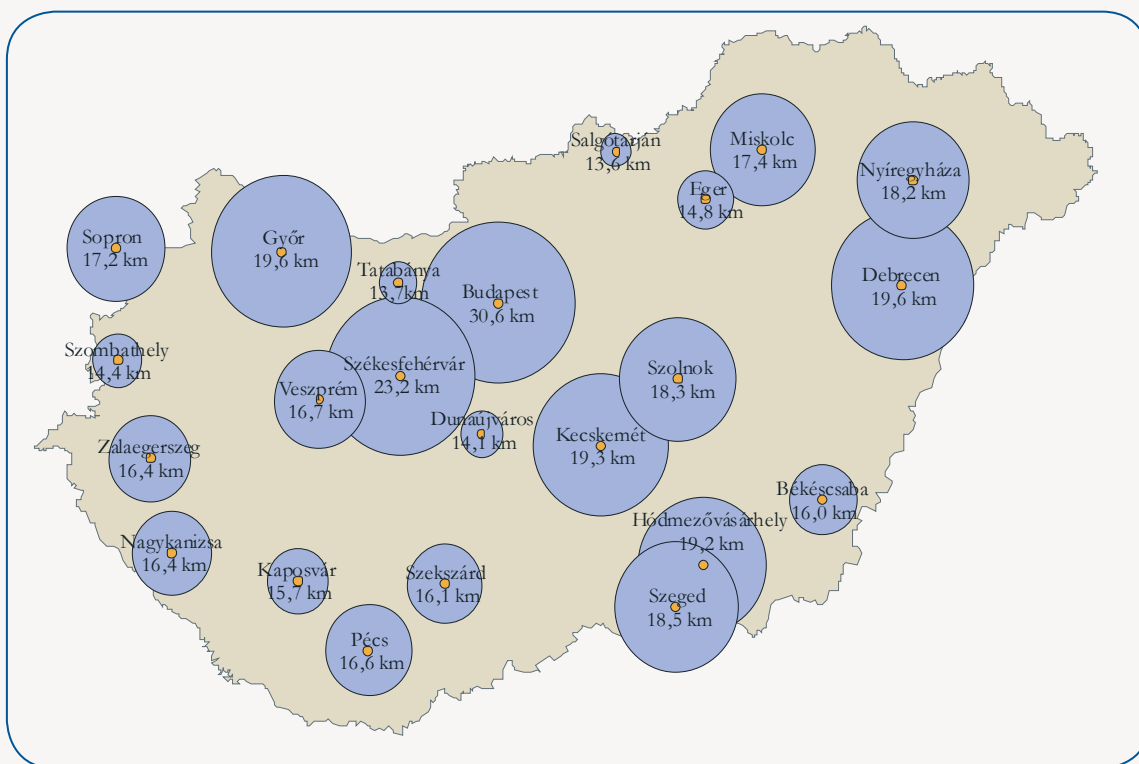
## Utazási távolság a vonzaskörzetekben

A vonzaskörzetek kiterjedtségének fontos fokmérője az is, hogy az egyes körzetekből az adott központba ingázók átlagosan milyen távolságból érkeznek. A mutatót a települések (a központ és a vonzott települések) közötti távolságnak<sup>4</sup> a bejáró ingázókkal súlyozott számtani átlagaként határoztuk meg.

E tekintetben is kiemelkedő Budapest munkaerő-piaci vonzereje, ahová átlagosan 31 km-ről érkeznek a lehatárolt területről ingázók, de a fővárostól több mint 80 km-re fekvő települések is tartoznak a vonzaskörzetéhez. A megyei jogú városok közül Székesfehérvárra ingáznak a legmesszebről, az övezeten belül átlagosan 23 km-ről. Ebben jelentős a szerepe annak, hogy több nagy súlyú település (pl. Sárbogárd, Polgárdi, Várpalota és Aba) központtól mért távolsága is meghaladja a 20 km-t, és annak is, hogy Székesfehérvár vonzása déli irányban nagy távolságokban is érvényesül. Székesfehérvár mellett az alföldi térségekben fekvő vonzasközpontok többségébe is nagyobb átlagos távolságból járnak be, mint ami a megyei jogú városokra általában jellemző (18 km). A vonzaskörzetből a központba ingázók a salgótarjáni és a tatabányai övezetekből teszik meg a legkisebb távolságot, átlagosan 14 km-nél kevesebbet.

8. ábra

A vonzaskörzethez tartozó települések és a vonzasközpont közötti átlagos távolság, 2011



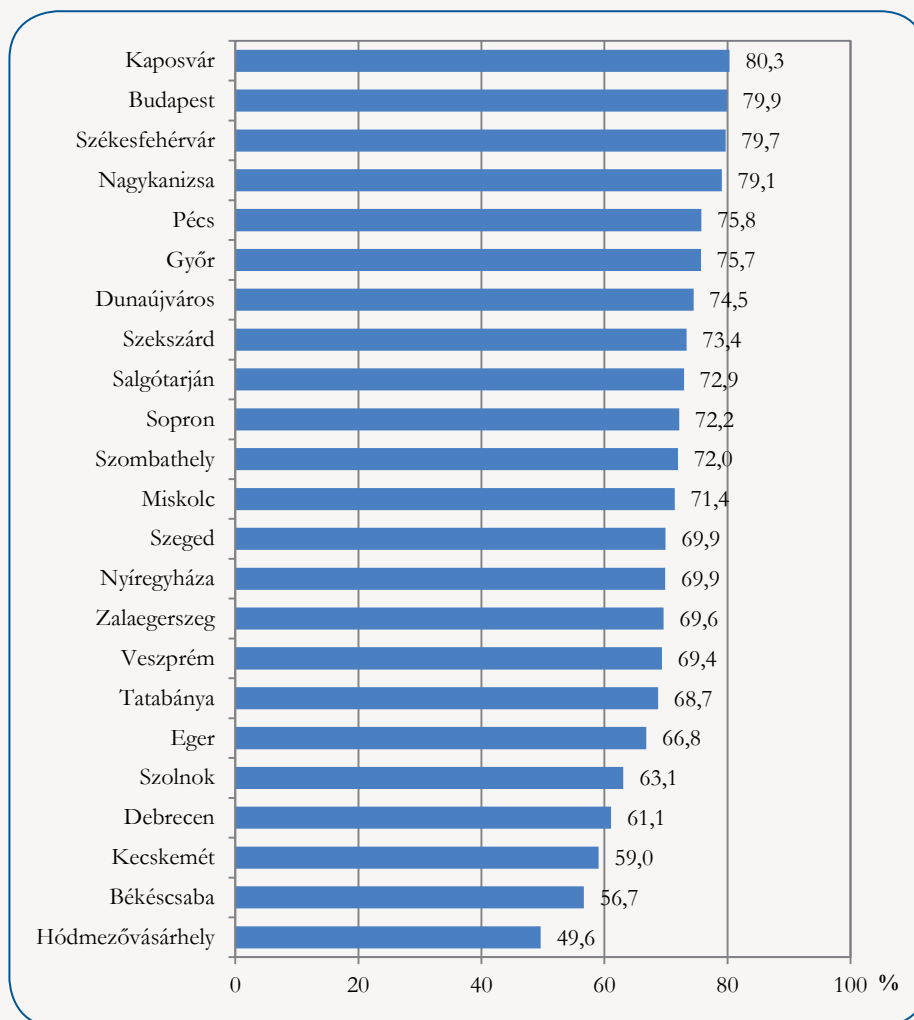
A vonzaskörzetek kiterjedtségét árnyalja, hogy a lehatárolt terület nem fedi le a központba bejáró foglalkoztatottak teljes körét, mivel egy részük az övezeten kívüli településekről érkezik. A Kaposvárra, Budapestre, Székesfehérvárra és Nagykanizsára bejáró foglalkoztatottak 79–80%-a a vonzaskörzetből jár be, ugyanakkor a Hódmezővásárhelyre bejáróknak csupán felét adják a lehatárolt területen belüli települések. A Hódmezővásárhelyre irányuló ingázás további 20%-a Szegedről érkezik, ami jelzi a két város munkaerőpiaca közti szoros kapcsolatot. (A Hódmezővásárhelyről a megyeszékhelyre irányuló napi ingázás volumene jóval nagyobb, mint az ellenkező irányú munkaerő-áramlás.) A megyeszékhely jelenléte

<sup>4</sup> A települések közti távolságokat a google-térkép útvonaltervező alkalmazása alapján határoztuk meg, a településközpontok közötti leggyorsabb elérés lehetővé tevő közúti távolságot alapul véve. Az ingázók által ténylegesen megtett távolság ettől eltérő lehet a közlekedés módjának, illetve a lakó- és a munkahelyi településeken belüli elhelyezkedésétől függően.

mellett Hódmezővásárhely munkaerővonzó képességét Makó, Gyula, Orosháza, Szentes és Békéscsaba elszívó hatása is tompítja. A hódmezővásárhelyin kívül a békéscsabai, a kecskeméti, a debreceni és a szolnoki vonzáskörzet is – viszonylag kis részét – kevesebb mint kétharmadát adja a központba bejáró összes foglalkoztatottnak.

9. ábra

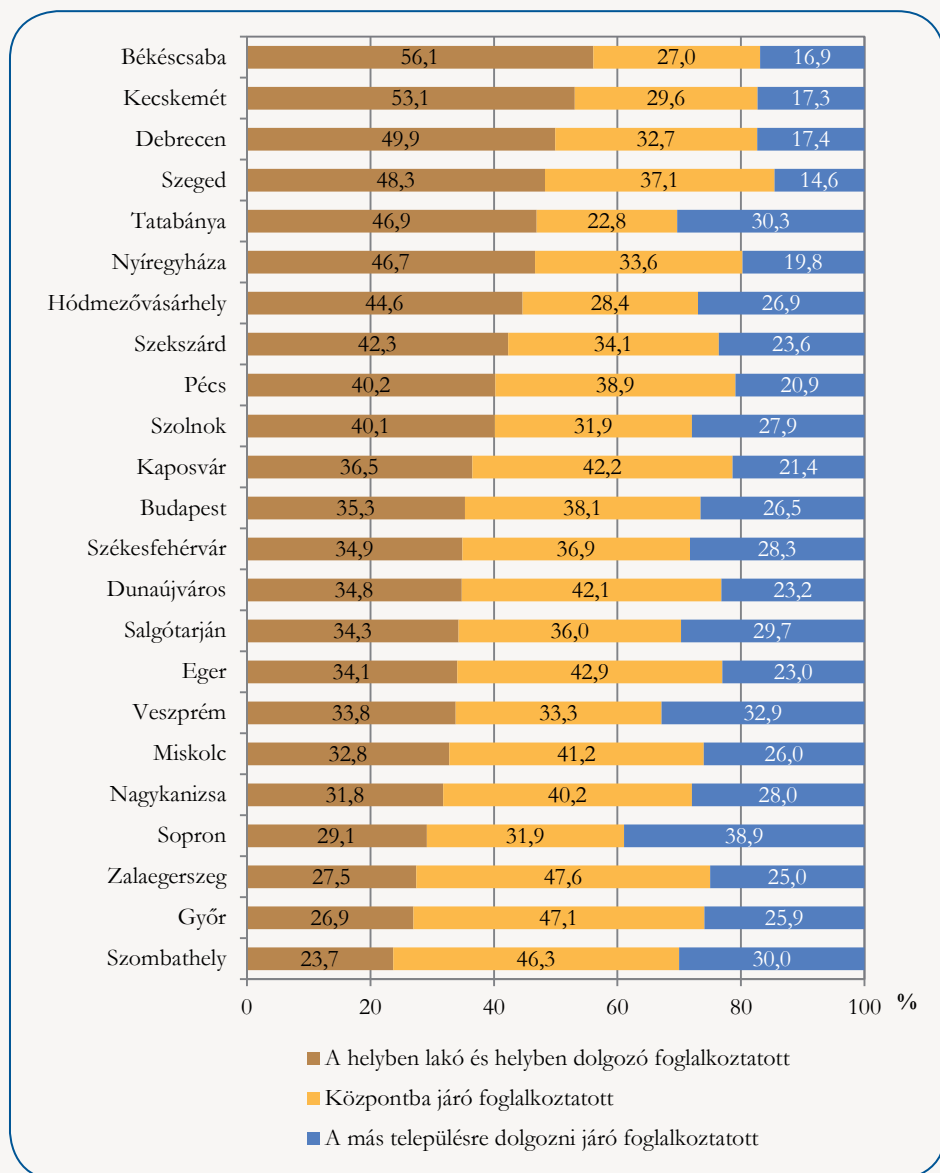
A vonzáskörzetből érkező ingázók aránya az összes bejáró foglalkoztatottból, 2011



Az egyes centrumok súlya – az adott övezetben élők foglalkoztatásából is – igen eltérő. Ez függ többek között a lehatárolt területen belüli, vagy az ahhoz közel eső alternatív központok jelenlététől/vonzerejétől, a településszerkezet sajátosságaitól és a vonzáskörzet kiterjedésétől is. Budapesten és a megyei jogú városok vonzáskörzetében élő munkavállalóknak átlagosan 37%-a volt foglalkoztatott a központi városokban, 25%-uk más településre ingázott, 37%-uk pedig a lakóhelyének településén dolgozott. A központok szerepe a vonzáskörzet foglalkoztatásában az átlagosnál jóval magasabb (48–46%) Zalaegerszeg, Győr és Szombathely esetén. Ezek a megyeszékhelyek olyan térség centrumát jelentik, amelyekben igen magas az ingázás intenzitása (alacsony a helyben foglalkoztatottak aránya). Sopron vonzáskörzetében is kiemelkedően nagy a lakóhelyükről eljáró foglalkoztatottak aránya, de az osztrák munkaerőpiac közelsége miatt Sopron súlya a vonzáskörzet foglalkoztatásában (32%) alacsonyabb az átlagosnál.

10. ábra

**A főváros és a megyei jogú városok vonzáskörzetében élő foglalkoztatottak megoszlása a foglalkoztatás helye szerint, 2011**



A vonzáskörzetben élő foglalkoztatottaknak a legkisebb hányada (kevesebb mint 30%-a) a tatabányai, a békéscsabai, a hódmezővásárhelyi és a kecskeméti övezetben dolgozott a központban. Kecskemét és Békéscsaba vonzáskörzetében a foglalkoztatottaknak kevesebb mint a fele ingázik, döntően a településszerkezeti sajátosságok (a nagyobb népességű települések jelenléte és a köztük lévő sokszor jelentős távolságok) miatt. Tatabánya és Hódmezővásárhely környezetében is viszonylag alacsony a lakóhelyükről eljárók aránya, és esetükben a központon kívüli nagyobb városok (Tata, Oroszlány, illetve Szeged) elszívó hatása is számottevően tompítja a centrum foglalkoztatási szerepét.

## Az ingázók 15%-a a vonzásközpontokból jár el

A főváros és a megyei jogú városok jellemzően munkaerőt befogadó települések, ugyanakkor az ingázók 15%-a – mintegy 200 ezer fő – ezekről a településekről járt el munkavégzés céljából. Közülük mintegy 36 ezren egy másik megyei jogú városban, vagy Budapesten dolgoztak. A megyei jogú városokból eljáró foglalkoztatottak 18%-a ingázott Budapestre. A főváros nemcsak a hozzá viszonylag közel fekvő nagyvárosok, hanem egyes távolabb fekvő megyeszékhelyek (pl. Győr és Miskolc) számára is ingázási célpontnak számít.<sup>5</sup> A fővárosközpontú, sugaras autópálya-hálózat ugyanis a megyeszékhelyek többségéről Budapest gyors elérhetőségét teszi lehetővé. A fővárosból eljáró foglalkoztatottak mindössze 6%-a dolgozott megyei jogú városban, legnagyobb számban Érden és Székesfehérváron. A megyei jogú városból megyei jogú városba ingázók súlya – földrajzi helyzetükből adódóan – elsősorban a Hódmezővásárhely–Szeged, Nagykanizsa–Zalaegerszeg, Nyíregyháza–Debrecen relációkban jelentős.

2. tábla

A fővárosból és a megyei jogú városokból eljáró foglalkoztatottak megoszlása az ingázás iránya szerint, 2011

(%)

Lakóhely \ Munkahely	Fővárosba	Megyei jogú városba	Többi városba, közösségbe	Változó településre	Külföldre	Összesen	Ebből: vonzáskörzethez tartozó településre
Békéscsaba	6,0	6,8	66,5	19,1	1,7	100,0	22,9
Budapest	X	6,1	54,8	37,3	1,8	100,0	51,6
Debrecen	7,5	7,3	58,8	24,3	2,1	100,0	23,8
Dunaújváros	15,8	8,0	55,6	18,4	2,2	100,0	37,4
Eger	14,1	4,7	59,4	20,9	0,9	100,0	28,2
Érd	62,1	0,9	28,3	8,4	0,3	100,0	–
Győr	9,8	4,5	58,8	16,2	10,7	100,0	29,8
Hódmezővásárhely	4,6	48,0	28,8	17,8	0,9	100,0	6,9
Kaposvár	6,9	6,0	56,3	29,8	1,1	100,0	37,8
Kecskemét	20,6	4,7	47,1	25,9	1,8	100,0	20,2
Miskolc	10,0	3,1	62,4	23,5	1,0	100,0	28,2
Nagykanizsa	4,4	20,3	49,5	21,0	4,8	100,0	20,7
Nyíregyháza	6,0	12,5	58,3	22,2	1,0	100,0	27,3
Pécs	7,5	6,3	55,6	27,8	2,7	100,0	31,2
Salgótarján	19,2	2,3	56,5	20,4	1,5	100,0	15,4
Sopron	2,5	3,0	17,7	7,1	69,6	100,0	14,5
Szeged	9,2	14,7	53,4	20,2	2,5	100,0	36,2
Székesfehérvár	27,4	6,7	44,9	19,5	1,4	100,0	22,9
Szekszárd	7,3	5,2	66,7	18,3	2,4	100,0	26,3
Szolnok	24,2	4,6	48,3	21,6	1,2	100,0	17,7
Szombathely	3,0	4,1	54,9	13,6	24,4	100,0	25,0
Tatabánya	16,1	6,2	63,0	13,1	1,5	100,0	36,2
Veszprém	7,8	10,8	61,6	18,0	1,8	100,0	35,0
Zalaegerszeg	5,6	10,0	55,4	21,6	7,4	100,0	34,0
Együtt	11,2	6,8	52,0	25,7	4,5	100,0	34,3

<sup>5</sup> A távolabb fekvő térségek vonatkozásában jelentős lehet azoknak a napi ingázókhöz sorolt foglalkoztatottaknak a súlya, akik 2–3 naponta járnak haza munkahelyükről.



A vizsgált súlyponti városokból eljáró foglalkoztatottak sajátossága, hogy az átlagosnál jóval nagyobb részük dolgozott változó településen. A Budapestről eljárók 37%-a végez keresőtevékenységet rendszeresen más-más településen. A megyei jogú városokban átlagosan 18% ez az arány, kiemelkedően magas (30, illetve 28%) Kaposvár és Pécs esetén. (Országosan az eljárók 11%-a dolgozott változó településen.)

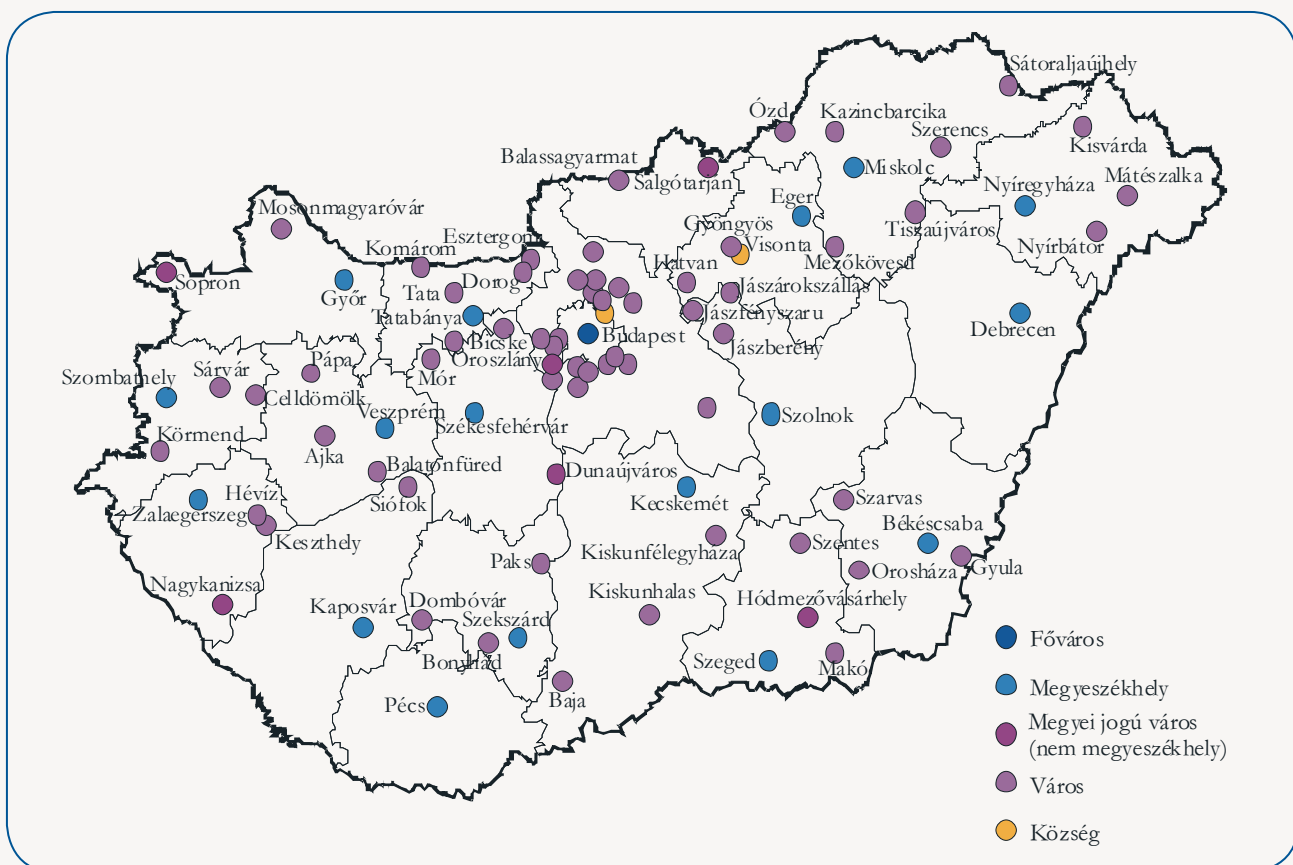
A közép-magyarországi munkaerő-áramlás összetettségét jól mutatja, hogy a fővárosból a vonzáskörzetéhez tartozó településekre mintegy 41 ezer foglalkoztatott ingázott, így a Budapestről induló ingázás több mint fele irányult a lehatárolt területre. A Hódmezővásárhelyről eljáróknak ugyanakkor csupán 7%-a dolgozik a vonzáskörzetben, Szeged elszívó hatása miatt.

## Az ingázás további belföldi célpontjai, nagy befogadó települések

A 2011. évi népszámláláskor az összes naponta ingázó munkavállaló hattizede (a változó munkahelyen dolgozók nélkül számolva, több mint kétharmada) olyan településre ingázott, ahol a bejáró munkavállalók száma elérte a 2000 főt. Ez indokolja ezen centrumok önálló vizsgálatát. Ezeket a településeket kiadványunkban az ingázás kiemelt magyarországi célpontjainak tekintjük. Az e körbe sorolt 87 településből 24-et a már vizsgált főváros és megyei jogú városok jelentettek, és idetartozott további 61 város, illetve 2 község (a Heves megyei Visonta és a Pest megyei Csömör) is. A Budapesten és a megyei jogú városokon kívüli 63 település az összes ingázó mintegy ötödét (262 ezer főt) fogadta.

11. ábra

**Az ingázás legnagyobb célpontjai a település jogállása szerint, 2011\***  
(A legalább 2000 ingázót foglalkoztató települések)



\*A Pest megyei központok megnevezését a 12. ábra tartalmazza.

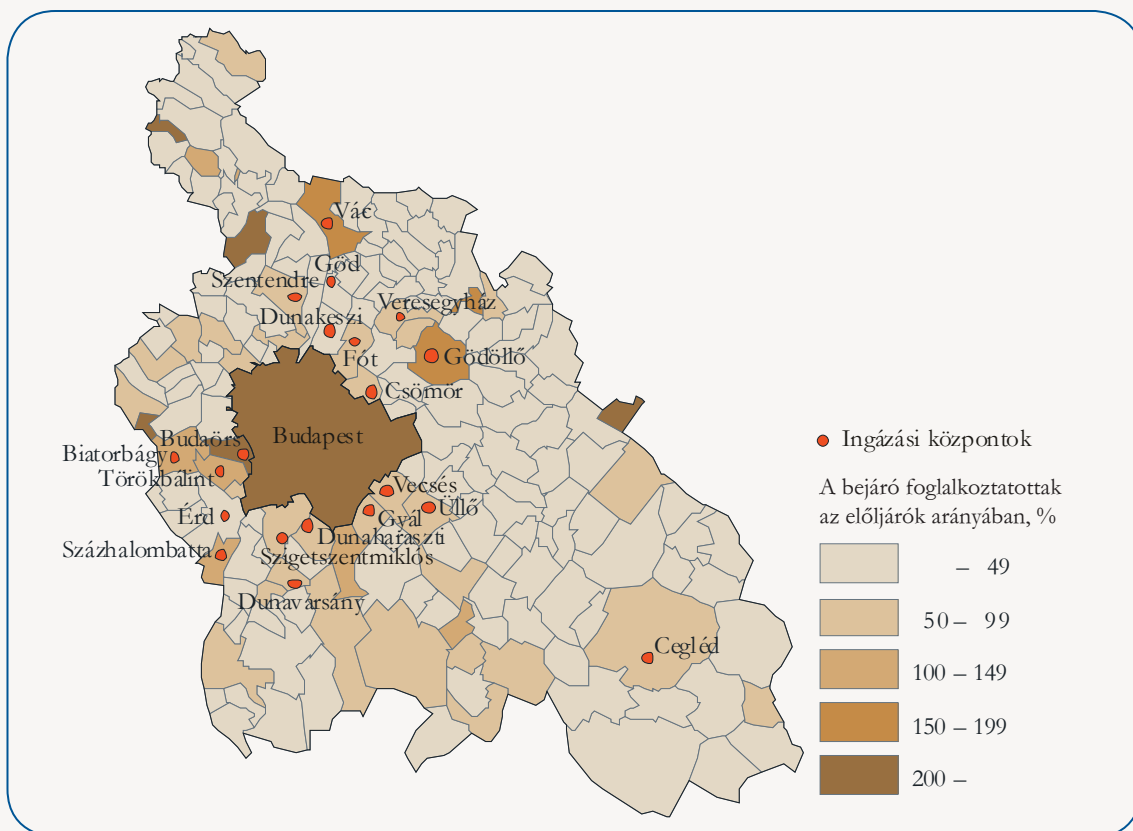
Az ingázás kiemelt központjait zömmel a nagyobb lélekszámú városok jelentik, az ország 61 húszezer főnél népesebb települése közül csupán 8-ban volt kétezer főnél kevesebb a bejáró foglalkoztatottak száma. Közülük 5 (Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Karcag, Törökszentmiklós és Békés) az alacsony ingázási intenzitású alföldi megyékben helyezkedett el. A Pest megyei Nagykőrös Szolnok és Kecskemét vonzáskörzetének találkozásánál fekszik, Várpalotának és Komlónak pedig a közeli megyeszékhely (Székesfehérvár, illetve Pécs) munkaerőpiacával kell versenyeznie. Ugyanakkor az ezen városokban élők foglalkoztatási színvonala is kedvező, egyrészt a jelentősebb helyi foglalkoztatók meglétéből, másrészt az erősebb vonzásközpontokba történő ingázásból adódóan.

## Pest megyei települések – jelentős számú be- és eljárással

A főváros és a megyei jogú városok nélküli 63 ingázási központ speciális csoportját alkotja az a 19 Pest megyei település, amelyek Budapest kiterjedt vonzáskörzetébe tartoznak. Ezek – a megyei jogú Érdehez<sup>6</sup> hasonlóan – jellemzően munkaerőt leadó települések, miközben jelentős a bejárók száma is, akik zöme részben Budapestről, részben a fővárosi vonzáskörzetből érkeznek. Ez egyben azt is jelenti, hogy Budapest ingázási többlete nem feltétlenül alvóváros jellegű településekről származik, hanem olyanokról, amelyek maguk is képesek (az ingázási terheket is ellentételező) vonzó munkalehetőségeket kínálni.

12. ábra

**Pest megye fő ingázási központjai, 2011**  
(legalább 2000 fő ingázót foglalkoztatók)



Közülük kiemelkedően nagy foglalkoztatási központnak számít Budaörs, ahová naponta több mint 16 ezer munkavállaló jár be – ami több számos megyeszékhelyre jellemző értéknél –, és a településen dolgozóknak a 77%-át jelenti. Így Budaörs ingázási egyenlege számottevő (mintegy 10 ezer fős) többletet mutat, és Budapesttel szembeni mérlege (2500 fő) is pozitív, ami a Pest megyei települések közül még a szomszédos Törökbálintra igaz.

<sup>6</sup> Érddel az előző fejezetben már foglalkoztunk, de sajátos helyzete miatt a város ingázási jellemzőit a Pest megyei településekkel összehasonlítva is bemutatjuk.



## A Budaörsre ingázók 85%-át a szolgáltató ágak foglalkoztatják

Budaörs kiemelt foglalkoztatási szerepe nagyrészt kedvező közlekedési helyzetéből adódik. Az M1-es és az M7-es autópályák közös szakasza közvetlenül a város mellett halad el, ami a fővároshoz közeli fekvéssel és egyéb tényezőkkel (többek között az alacsony iparűzési adóval) együtt jelentős vonzerő több nagyvállalat számára is. Ezek többnyire szolgáltató – zömében kereskedelmi vagy logisztikai profilú – gazdasági szervezetek, ami a Budaörsre ingázók összetételét is meghatározza: 85%-ukat szolgáltatást nyújtó nemzetgazdasági ágban foglalkoztatták, és az átlagosnál jóval nagyobb a szellemi foglalkozású (ezen belül a vezető beosztású), valamint az érettségizett és a diplomás munkavállalók aránya.

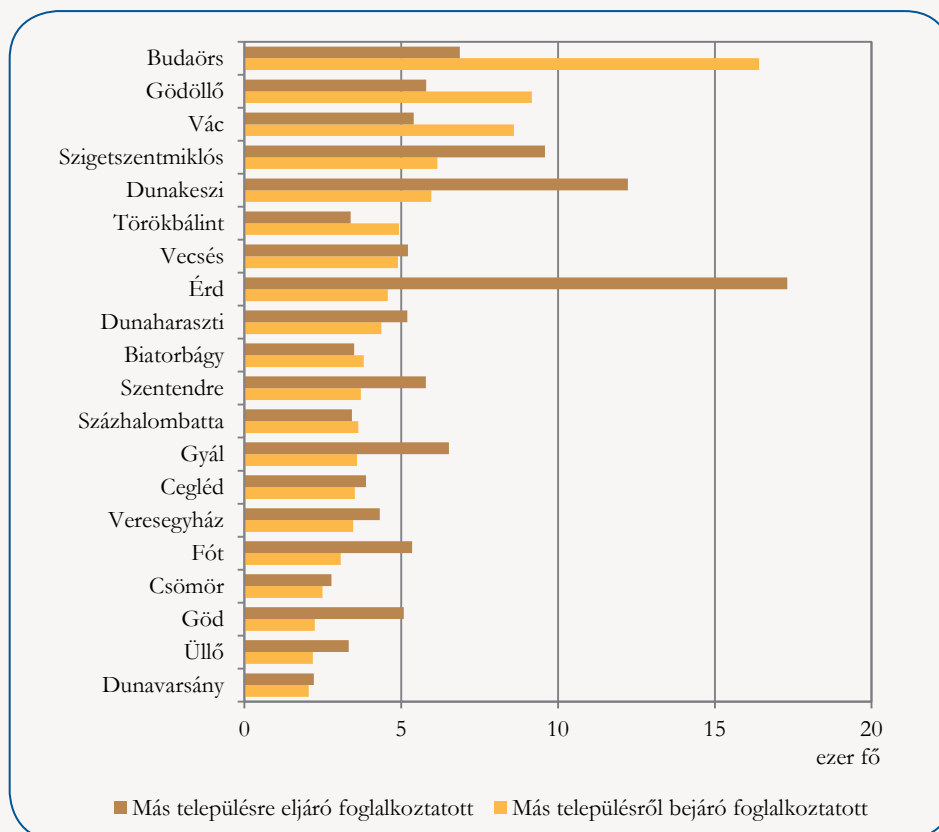
Pest megyében Budaörs után a legtöbb ingázó (8–9 ezer fő) Gödöllőre és Vácra járt dolgozni, ami a helyben foglalkoztatottak 54, illetve 49%-át jelentette. Ez mindkét városnak 3000 főt meghaladó ingázási nyereséget jelentett, ami a hozzájuk közel eső kistépelülésekkel szembeni többletből és a viszonylag mérsékelt fővárossal szembeni passzívumból adódott. A nagy feldolgozóipari és kereskedelmi egységek mellett mindkét településen jelentős számú ingázót foglalkoztatnak az oktatási intézmények, valamint Vácon az egészségügyi és a közigazgatási szervek is.

Szigetszentmiklósról és Dunakeszire 6–6 ezer, a többi jelentős ingázót foglalkoztató Pest megyei településre (köztük a megyei jogú Érdre is) 5 ezer főnél kevesebb munkavállaló érkezett 2011-ben. Közülük (a már említett) Törökbálint rendelkezett számottevő (1500 fős) ingázási nyereséggel. Biatorbágy, Százhalombatta, Dunavarsány, Csömör, Vecsés és Cegléd ingázási egyenlege viszonylag kiegyenlített volt, enyhe többletet, vagy mérsékelt hiányt mutatott. A többi megfigyelt településről ugyanakkor lényegesen többen jártak el dolgozni, mint ahányan érkeztek. A legnagyobb veszteség (abszolút értelemben és a lakosságszámot figyelembe véve egyaránt) a térség megyei jogú városára, Érdre volt jellemző, ahonnan több mint 17 ezren ingáztak, zömmel Budapestre, s ennek mindössze ötöde érkezett a városba más településről.

13. ábra

### Az eljáró és a bejáró foglalkoztatottak száma Pest megye ingázási központjaiban, 2011

(A legalább 2000 ingázót foglalkoztató Pest megyei települések)



Az ingázás fő vonzerejét ebben a csoportban a nagy feldolgozóipari, a kereskedelmi, illetve a szállítási és raktározási nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozások jelentették. A feldolgozóipar szerepe különösen Dunavarsányban jelentős, ahol a bejáró foglalkoztatottak háromnegyede ebben a nemzetgazdasági ágban dolgozott, de Veresegyház, Göd és Százhalombatta esetén is 40% fölötti ez az arány. A kereskedelem részesedése (Budaörs mellett) Üllőn, Fóton és Törökbálinton a legmagasabb (39–45%), a szállítás és raktározás pedig Vecsésen, Gyálon és Üllőn jóval átlag feletti (24–30%). A feldolgozóipar, a kereskedelem, a szállítás és raktározás nemzetgazdasági ágak Érden és a 19 vizsgált településen a bejáró munkavállalók több mint felét foglalkoztatták, ugyanakkor az ingázóknak jelentős része dolgozott a gazdaság más területein is. Szentendrén a település jellegéből adódóan viszonylag magas a művészet, az oktatás, a vendéglátás és a közigazgatás, Törökbálinton az információ és kommunikáció, Csömörön az adminisztratív tevékenység, Cegléden pedig az egészségügy, valamint – alföldi fekvése révén – a mezőgazdaság szerepe.

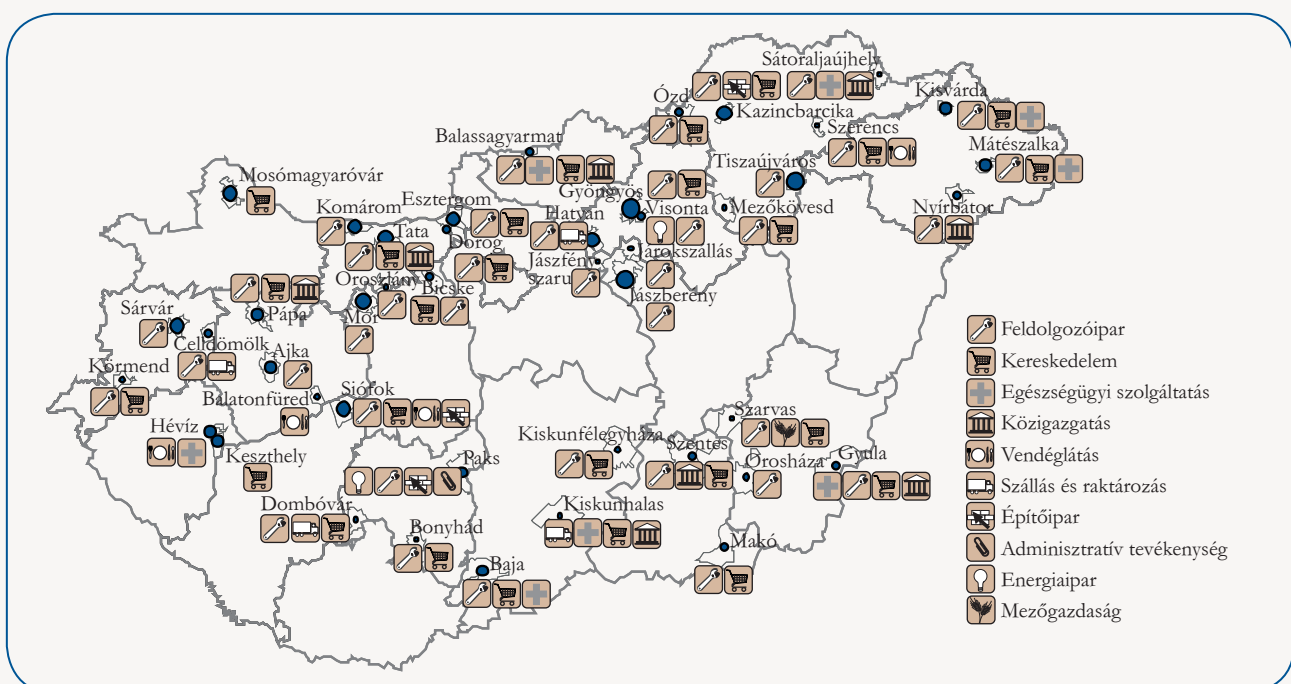
## A Pest megyén kívüli centrumok zömmel járási székhelyek

A Pest megyén kívüli további – legalább 2000 fő ingázót fogadó nem megyei jogú városi – ingázási centrumok közé a jelentős létszámot foglalkoztató gazdasági szervezetekkel rendelkező, nagyobb népességű városok tartoznak. Számuk 44, melyből csupán 5 nem járási székhely: az Esztergomi járáshoz tartozó, 12 ezer fő lélekszámú Dorog, a kiemelt turisztikai célpontnak számító Hévíz, a Jászság két nagy ipari központja, Jászárokszállás és Jászfényszaru, illetőleg a Heves megyei Visonta, ahol a Mátrai Hőerőmű működik. A 44 településre 2011-ben 168 ezer bejáró munkavállaló érkezett, vagyis minden hetedik ingázó célállomását jelentették.

Mindössze két megyében, Baranyában és Hajdú-Biharban nem volt ebbe a csoportba tartozó település. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ezeken a területeken az ingázás kizárólag a megyeszékhelyre irányulna, de – Pécs és Debrecen markáns vonzereje, illetve a megyéken átívelő ingázás révén – ezekben a megyékben kisebb a megyeszékhely melletti, helyi jelentőségű foglalkoztatási központok szerepe, így azok kívül esnek elemzésünk keretein. A legtöbb (6, illetve 5) olyan település, ahol a bejáró munkavállalók száma elérte a 2000 főt Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, valamint a viszonylag kis kiterjedésű Komárom-Esztergomban található. A megyék többségében a megyei jogú város mellett 2–3 ilyen település volt 2011-ben, illetve Nógrádban, Somogyban és Győr-Moson-Sopronban csak 1–1.

14. ábra

A 2000 főnél több ingázót foglalkoztató, Pest megyén kívüli települések, 2011  
(a megyei jogú városok nélkül)



A vizsgált települések közül a legtöbb ingázót (csaknem 11 ezer főt) a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tiszaújváros fogadta, amely nagy feldolgozóipari vállalatai révén a közeli Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településeken élőknek is fontos ingázási célpontja. Tiszaújváros mögött a bejáró munkavállalók száma a viszonylag nagy népességű (27–31 ezer fős) Jászberényben, Gyöngyösön és Esztergomban, valamint az előbbieknél kevesebb lakosú (21 ezer fős) Hatvanban a legmagasabb (7–8 ezer fő). A település lakónépességéhez viszonyítva kiemelkedően magas a bejárók aránya Visontán, ahová a helyben lakók több mint kétszerese (2600 fő) járt be naponta dolgozni. Ugyancsak jelentős (74, illetve 66%) a bejárók népességhez viszonyított aránya a nagy idegenforgalmi vonzerővel rendelkező Hévízen és a már említett Tiszaújvárosban. (Átlagosan a 44 településen 19% ez az arány.)

### Hévízen, Balatonfüreden és Siófokon a vendéglátás az ingázás fő célterülete

Visontán és Pakson a magas kereseteket nyújtó energiaiparba összpontosul a bejárók legnagyobb része. Hévízen, Balatonfüreden és Siófokon a vendéglátás az ingázás egyik legfontosabb területe. A települések többségében ugyanakkor a nagyobb létszámot foglalkoztató feldolgozóipar, a kereskedelem, illetve a szállítás és raktározás nemzetgazdasági ágba tartozó vállalatok jelentik a fő vonzerőt. A feldolgozóipar jelentősége különösen magas Jászárokszálláson, Jászfényszaruban és Móron, ahol a bejárók 83–87%-át ilyen főtevékenységű szervezetnél foglalkoztatták. Tiszaújvárosban és Jászberényben is 70% közeli ez az arány. A feldolgozóipar szerepe általában a többi településen is jelentős, akárcsak a kereskedelemé. Gyulán és Hévízen az előbbieket mellett a nagy egészségügyi intézmények is vonzzák az ingázó munkavállalókat. Dombóváron, Kiskunhalason, Celldömölkön és Hatvanban a logisztikai vállalkozások munkaerő-felvevő szerepe számottevő.

#### Elérhetőségek:

[kommunikacio@ksh.hu](mailto:kommunikacio@ksh.hu)

[info@ksh.hu](mailto:info@ksh.hu)

Telefon: (+36-1) 345-6789